

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Σκοπός | Να μάθουν τα παιδιά τις κυριότερες γιορτές και έθιμα

Προτεινόμενες δραστηριότητες

Στη διάρκεια του μαθήματος, τα παιδιά θα έχουν τη δυνατότητα:

1. Να ακούσουν για τη γιορτή και να επαναλάβουν προφορικά όσα άκουσαν.
2. Να χρωματίσουν μία εικόνα σχετική με τη γιορτή που έμαθαν.

Εισαγωγικό Σημείωμα

Οι πληροφορίες που παρέχονται στην ενότητα «*Θρησκευτικές γιορτές και έθιμα*» είναι περιορισμένες και αποτελούν βασικό οδηγό για τον εκπαιδευτικό, ο οποίος καλείται να τις μεταδώσει στα παιδιά με πολύ απλό τρόπο.

Οι γιορτές παρουσιάζονται με χρονολογική σειρά, ώστε να είναι εύκολο να ενταχθούν στο γενικότερο πλαίσιο του Αναλυτικού Προγράμματος.

Τόσο ο στόχος όσο και οι προτεινόμενες δραστηριότητες έχουν γενικό χαρακτήρα και ο εκπαιδευτικός έχει τη δυνατότητα να τις προσαρμόσει στην καθημερινή διδασκαλία ανάλογα με τις δυνατότητες των παιδιών και την ευελιξία που παρέχει το σχολικό πρόγραμμα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Σεπτέμβριος

Η Ύψωση του Τιμίου Σταυρού (14 Σεπτεμβρίου)

Το έτος 326 μ.Χ., η Αγία Ελένη πήγε στην Ιερουσαλήμ για να προσκυνήσει τους Αγίους Τόπους. Ήθελε επίσης να ευχαριστήσει το Θεό για τους θριάμβους του γιου της, του Μεγάλου Κωνσταντίνου. Η μεγάλη της πίστη στο Θεό όμως έκανε την Αγία Ελένη να αρχίσει έρευνες για την ανεύρεση του Τιμίου Σταυρού.

Επάνω στον Γολγοθά υπήρχε ο ειδωλολατρικός ναός της θεάς Αφροδίτης. Η Αγία Ελένη έδωσε οδηγίες να τον γκρεμίσουν και άρχισε τις ανασκαφές. Σε κάποιο σημείο των ανασκαφών βρέθηκαν τρεις σταυροί. Η συγκίνησή της ήταν μεγάλη, αηλιά κανείς δεν μπορούσε να πει ποιός από τους τρεις σταυρούς ήταν του Κυρίου Ιησού Χριστού. Τότε ο επίσκοπος Ιεροσολύμων Μακάριος με αρκετούς ιερείς, αφού πρώτα έκανε δέηση, άγγιξε με τους σταυρούς το σώμα μιας ευσεβέστατης κυρίας που είχε πεθάνει. Όταν άγγιξε με τον τρίτο σταυρό τη νεκρή, η γυναίκα αμέσως αναστήθηκε. Αυτός ήταν πραγματικά ο Σταυρός του Κυρίου.

Η είδηση διαδόθηκε σαν αστραπή σε όλα τα μέρη της Ιερουσαλήμ. Πλήθη πιστών άρχισαν να συρρέουν για να αγγίξουν το τίμιο ξύλο του σταυρού του Κυρίου. Για να αποφύγουν το συνωστισμό του κόσμου, τοποθέτησαν τον Τίμιο Σταυρό σε μέρος υψηλό (ύψωσαν) μέσα στο ναό, ώστε να μπορέσουν να τον δουν και να τον προσκυνήσουν όλοι. Την Ύψωση του Τιμίου Σταυρού καθιέρωσαν οι άγιοι Πατέρες της Εκκλησίας μας να γιορτάζουμε στις 14 Σεπτεμβρίου, για να μπορέσουμε κι εμείς να υψώσουμε μέσα στις ψυχές μας το Σταυρό του Κυρίου μας.

Απολυτίκιον

Σώσον Κύριε τον λαόν σου, και ευλόγησον την κληρονομίαν σου, νίκας τοις Βασιλεύσι, κατά βαρβάρων δωρούμενος, και το σον φυλάττων, δια του Σταυρού σου πολίτευμα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Σεπτέμβριος

Οι Αγίες Σοφία, Πίστη, Ελπίδα και Αγάπη (17 Σεπτεμβρίου)

Οι Αγίες Σοφία, Πίστη, Ελπίδα και Αγάπη μαρτύρησαν στα χρόνια του αυτοκράτορα Αδριανού (117-138 μ.Χ.). Η μητέρα Σοφία ήταν μία τίμια και θεοσεβής γυναίκα, που όμως έχασε τον άντρα της πολύ νωρίς. Αμέσως μετά ήλθε στη Ρώμη μαζί με τις τρεις κόρες της, την Πίστη, την Ελπίδα και την Αγάπη. Εκεί τις συνέλαβαν επειδή ήταν χριστιανές. Αφού απομόνωσαν τη μητέρα, οι Ρωμαίοι άρχισαν να ανακρίνουν τις κόρες. Πρώτη παρουσιάστηκε στο Βασιλιά η δωδεκάχρονη Πίστη. Ο Βασιλιάς της πρότεινε να αρνηθεί το Χριστό και υποσχέθηκε ότι θα της χορηγούσε τα πάντα για να ζήσει ευτυχισμένη ζωή. Τα λόγια της Αγίας Γραφής αποτέλεσαν δυναμική απάντηση της Πίστης: «Ζω εμπνεόμενη από την πίστη μου στο Χριστό, που με αγάπησε και έδωσε τον εαυτό Του για τη σωτηρία μου». Μετά από φρικτά βασανιστήρια, οι Ρωμαίοι την αποκεφάλισαν.

Με τα λόγια της Αγίας Γραφής απάντησε επίσης και η δεκάχρονη Ελπίδα, όταν τη ρώτησαν αν αξίζει να υποβληθεί σε τέτοια βασανιστήρια. «Ναι, αξίζει», είπε, «διότι έχουμε στηρίξει τις ελπίδες μας στο ζωντανό Θεό, που είναι ο σωτήρας όλων των ανθρώπων και προ πάντων των πιστών». Αμέσως τότε και αυτή αποκεφαλίστηκε. Άλλα δεν υστέρησε σε απάντηση και η εννιάχρονη Αγάπη. Είπε ότι η ύπαρξή της είναι στραμμένη «εις την αγάπη του Θεού και εις την υπομονή του Χριστού». Βέβαια, δεν άργησαν να αποκεφαλίσουν και αυτή. Μετά από τρεις μέρες θανάτωσαν και τη μητέρα τους.

Απολυτίκιον

Σοφία εκθρέψασα, κατά την κλήσιν σεμνή, τας τρεις θυγατέρας σου, ταύτας προσάγεις Χριστώ, αθλήσεως σκάμασιν όθεν της άνω δόξης, συν αυταίς κοινωνούσα, πρέσβευε τω Σωτήρι, καλημιάρτυς Σοφία, δούναι τοις σε τιμώσι, χάριν και έλεος.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Οκτώβριος

Ο Άγιος Δημήτριος (26 Οκτωβρίου)

Ο Άγιος Δημήτριος γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Ήταν αξιωματικός του Ρωμαϊκού στρατού. Πίστεψε όμως στο Χριστό και άρχισε να κηρύττει το Ευαγγέλιο. Δίδασκε σε διάφορους χώρους και καθοδηγούσε ιδιαίτερα τους νέους. Τον συνέλαβαν όμως φανατικοί ειδωλολάτρες και τον οδήγησαν στον Καίσαρα Γαλιέριο. Ο Δημήτριος ομολόγησε με θάρρος την πίστη του και ο Καίσαρας τον φυλάκισε.

Μια μέρα, τον επισκέφθηκε στη φυλακή ο φίλος του Νέστορας. Αδύναμος σωματικά, ο Νέστορας έπρεπε να αντιμετωπίσει στο στάδιο τον ανίκητο ειδωλολάτρη παλαιστή Λυαίο, που προκαλούσε τους χριστιανούς. Ο Δημήτριος ευλόγησε το Νέστορα και εκείνος μπήκε θαρραλέα στο στάδιο, φωνάζοντας "Θεέ του Δημητρίου βοήθει μοι". Ο Νέστορας επιτέθηκε στο γίγαντα Λυαίο και τον σώριασε νεκρό. Ο Γαλιέριος θεώρησε το γεγονός νίκη των χριστιανών και οργισμένος διέταξε να θανατωθούν ο Νέστορας και ο Δημήτριος.

Οι Θεσσαλονικείς τίμησαν και τιμούν τον Άγιο Δημήτριο ως πολιούχο, φύλακα και προστάτη της πόλης τους. Ο ναός Του είναι η καρδιά της πόλης. Οι Θεσσαλονικείς αισθάνονται τον Άγιο να ζει μαζί τους ανά τους αιώνες, να συμπάσχει, να συμποημά για την πόλη. Η ημέρα της γιορτής του Αγίου Δημητρίου είναι στις 26 Οκτωβρίου. Στη Βυζαντινή εποχή γιορτάζονταν με λαμπρότητα τα "Δημήτρια", μία θρησκευτική γιορτή και εμποροπανήγυρη συγχρόνως με προσκυνητές, εμπόρους, καλλιτέχνες και άθλους από πολλές χώρες και με πολλές πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Απολυτίκιον

Μέγαν εύρατο, εν τοις κινδύνοις, σε υπέρμαχον, η οικουμένη, Αθλοφόρε τα έθνη τροπούμενον. Ως ουν Λυαίου καθείλης την έπαρσιν, εν τω σταδίω θαρρύνας τον Νέστορα, ούτως Άγιε Μεγαλομάρτυς Δημήτριε, Χριστόν τον θεόν ικέτευε, δωρήσασθαι ημίν το μέγα έλεος.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Νοέμβριος

Η Γέννηση της Θεοτόκου (8 Σεπτεμβρίου) και Τα Εισόδια της Θεοτόκου (21 Νοεμβρίου)

Τα Εισόδια της Θεοτόκου είναι θεομητορική γιορτή, την οποία εορτάζουν με σεβασμό και λαμπρότητα οι ορθόδοξοι πιστοί σε όλο τον κόσμο. Καθιερώθηκε περίπου τον 6ο αιώνα στην Ιερουσαλήμ με βάση την αρχαία παράδοση της Εκκλησίας μας. Την ημέρα αυτή γιορτάζουμε το γεγονός της εισόδου της Παναγίας στο Ναό του Σολομώντος, όταν ήταν τριών ετών.

Σύμφωνα με την Ιερά Παράδοση, οι γονείς της Θεοτόκου Ιωακείμ και Άννα ήταν άνθρωποι ευσεβείς και δίκαιοι. Ανήκαν στη μικρή εκείνη μερίδα των πιστών και ευσεβών Ιουδαίων, οι οποίοι περίμεναν την έλευση του Μεσσία. Οι γονείς της Θεοτόκου ήθελαν πολύ να αποκτήσουν παιδιά. Είκοσι ολόκληρα χρόνια είχαν περάσει χωρίς αποτέλεσμα. Όμως δεν έχασαν ποτέ την πίστη τους στο Θεό. Η ζωή τους κυλούσε με προσευχή, νηστεία και έντονη προσδοκία, ότι ο Θεός θα άκουγε τις ικεσίες τους και θα τους ελεούσε εν τέλει.

Και πράγματι ο Θεός εισάκουσε τις προσευχές τους. Άγγελος Κυρίου παρουσιάστηκε στην Αγία Άννα και της ανήγγειλε το ευχάριστο γεγονός, ότι θα γίνει μητέρα. Η ευσεβής γηραιά Άννα γέννησε ένα χαριτωμένο κορίτσι, το οποίο ονόμασαν Μαρία (εβραϊκά Μαριάμ), που σημαίνει Κυρία. Την ανέλπιστα χαρά τους εξέφρασαν με ευχαριστίες στο Θεό. Θεώρησαν το νεογέννητο βρέφος ως δώρο Θεού και γι' αυτό, από την πρώτη στιγμή, το αφιέρωσαν με όλη τους την ψυχή σ' Αυτόν. *Τη Γέννηση της Θεοτόκου γιορτάζουμε στις 8 Σεπτεμβρίου.*

Όταν η Μαρία έγινε τριών ετών, οι ευσεβείς γονείς της αποφάσισαν να πραγματοποιήσουν την υπόσχεσή τους προς το Θεό, να Του προσφέρουν ως δώρο την αγαπημένη τους θυγατέρα. Άλλωστε, όπως λέει η παράδοση, βρισκόταν σε τέτοια προχωρημένη ηλικία και οι δυο τους, ώστε δεν μπορούσαν πια να φροντίσουν τη μικρή Μαρία. Έτσι όδευσαν προς το Ναό του Κυρίου στην Ιερουσαλήμ. Εκεί συνάντησαν το συγγενή τους ιερέα Ζαχαρία, πατέρα του Ιωάννου του Προδρόμου, ο οποίος δεν είχε παιδιά και αυτός ως τότε. Υπηρετούσε με φόβο Θεού το ιερό και προσευχόταν αδιάκοπα να τον ελεήσει ο Θεός και να αποκτήσει και αυτός παιδί με την αγαπημένη του σύζυγο Ελισάβετ.

Η άφιξή τους στο Ναό γέμισε την ψυχή τους με κατάνυξη και ευλάβεια. Πατούσαν τον ιερό χώρο, όπου η παρουσία του Κυρίου ήταν αισθητή. Οι Ιουδαίοι πίστευαν πως ο Ναός ήταν η κατοικία του Θεού. Κανένας δεν έμπαινε εκεί παρά μονάχα ο αρχιερέας τους μια φορά το χρόνο. Με έκπληξη και θαυμασμό παρατήρησαν πως η μικρή Μαρία όχι μόνο δεν έφερε αντίσταση να αποχωριστεί τους γονείς της, αλλά με χαρά ακολούθησε τον σεβάσμιο Ζαχαρία στο Ναό του Κυρίου. Η χάρις του Θεού είχε σκεπάσει κάθε φυσική της αντίδραση.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Νοέμβριος

Η παμπάλαια χριστιανική παράδοση αναφέρει πως ο γέρον Ζαχαρίας, κατά θείαν έμπνευση, οδήγησε τη Μαρία στα Άγια των Αγίων. Εκεί, στον ιερό αυτό χώρο, εισήλθε για να περάσει τα παιδικά της χρόνια αμόλυντη από την ανθρώπινη αμαρτία. Η Μαρία παρέμεινε εκεί δώδεκα ολόκληρα χρόνια, μέχρι την ηλικία των δεκαπέντε χρόνων. Τότε ο Ζαχαρίας μαζί με άλλους σεβάσμιους και ευλαβείς ιερείς του Ναού αποφάσισαν να βγάλουν τη Μαρία από τα Άγια των Αγίων και να την οδηγήσουν στον κόσμο.

Για προστασία, αρραβώνιασαν τη Μαρία με τον ευσεβή και μεγάλο σε ηλικία Ιωσήφ, ο οποίος, σύμφωνα με την παράδοση, ήταν χήρος και είχε την προστασία των παιδιών του από την πρώτη του γυναίκα. Ο Ιωσήφ και η Μαρία εγκαταστάθηκαν στην όμορφη και ήσυχη κωμόπολη Ναζαρέτ, όπου εκεί λίγο καιρό αργότερα έγινε ο άγιος Ευαγγελισμός της. *Την Είσοδο της Θεοτόκου στο Ναό, τα Εισόδια, γιορτάζουμε στις 21 Νοεμβρίου.*

Απολυτίκιον του Γενεθίου της Θεοτόκου

Η Γέννησίς σου, Θεοτόκε, χαράν εμπήνυσε πάση τη οικουμένη, εκ σου γαρ ανέτειλεν ο Ήλιος της δικαιοσύνης, Χριστός ο Θεός ημών. Και ήύσας την κατάραν, έδωκε την ευλογίαν. Και καταργήσας τον θάνατον, εδωρήσατο ημίν ζωήν την αιώνιον.

Απολυτίκιον των Εισοδίων της Θεοτόκου

Σήμερον της ευδοκίας Θεού το προΐμιον, και της των ανθρώπων σωτηρίας η προκήρυξις. Εν ναώ του Θεού τρανώς η Παρθένος δείκνυται, και τον Χριστόν τοις πάσι προκαταγγέλλεται. Αυτή και ημείς μεγαλοφώνως βοήσωμεν Χαίρε της οικονομίας του Κτίστου η εκπλήρωσις.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Νοέμβριος

Η Αγία Αικατερίνη, η Μεγαλομάρτυς (25 Νοεμβρίου)

Η Αγία Αικατερίνη μαρτύρησε τον 4ο αιώνα μ.Χ. Καταγόταν από την Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου και ήταν κόρη ευγενών στην καταγωγή γονέων. Έζησε κατά το τέλος του 3ου και αρχές του 4ου αιώνα μ.Χ., την περίοδο της κυριαρχίας του Μαξιμίνου, γνωστού Χριστιανομάχου.

Η Αικατερίνη ήταν πολύ όμορφη, αθλήα είχε και σπάνια μόρφωση. Σε ηλικία 18 χρονών είχε σπουδάσει άριστα λατινική και ελληνική φιλοσοφία, ρητορική και γνώριζε πολλή ξένες γλώσσες, καθώς επίσης και τα δόγματα της χριστιανικής αλήθειας. Ασπάστηκε το Χριστιανισμό από πολύ νεαρή ηλικία και εργάστηκε με ενθουσιασμό για τη διάδοση του. Όταν επί αυτοκρατόρων Μαξιμιανού και Μαξεντίου οι χριστιανοί διώκονταν σκληρά, η νεαρή Αικατερίνη δε δίστασε να παρουσιαστεί και να ομολογήσει ως Θεό Της το Σωτήρα Χριστό.

Σύμφωνα με την παράδοση και τα συναξάρια της Αγίας, όταν ο Μαξιμίνος πληροφορήθηκε για τον τρόπο ζωής της Αικατερίνης, ανέθεσε σε πενήντα περίφημους ρήτορες να πείσουν την Αγία να αηλιάξει πίστη. Η Αικατερίνη όμως κατόρθωσε, όχι μόνο να καταπλήξει τους ρήτορες με τις γνώσεις της, αηλήα και να τους πείσει να ασπαστούν το Χριστιανισμό. Οργισμένος ο Μαξιμίνος διέταξε να κάψουν σε πυρά όλους τους ρήτορες και φυλάκισε την Αικατερίνη.

Όταν η Αυγούστα Φαυστίνα άκουσε για την Αικατερίνη, ζήτησε να την επισκεφθεί στη φυλακή με τη συνοδεία 200 στρατιωτών. Και πάηη η Αικατερίνη μάγεψε με τη διδασκαλία της τους επισκέπτες και όηηοι ασπάστηκαν το Χριστιανισμό. Ο Μαξιμίνος διέταξε τότε τον αποκεφαλισμό της Αυγούστας και της ακοηουθίας της και το μαρτυρικό θάνατο της Αικατερίνης.

Σύμφωνα πάντοτε με την παράδοση, όταν η Αικατερίνη αποκεφαλίστηκε, οι παρευρισκόηηοι είδαν από το σώμα της να ρέει γάηηα αντί αίμα. Το αγνό της σώμα μεταφέρθηκε από αγγέηηους στο όρος Σινά, όπου όμως έμεινε άταφο για αιώνες. Μετά από όραμα, οι μοναχοί βρήκαν το σώμα της Αγίας και το εναπόηηεσαν σε μαρμάρηνη λάρνακα στο ναό της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος, ο οηοίος σήηηερα ονομάζεται και ναός της Αγίας Αικατερίνης.

Απολυτίκιον

Την πανεύφημον νύμφην Χριστού υμνήσωμεν, Αικατερίναν την θείαν και ποληιούχον Σινά, την βοήθειαν ημών και αντίληψιν ότι εφήμωσε λαμπρώς τους κοηηψούς των ασεβών του Πνεύματος τη μαχαίρα, και νυν ως μάρτυς στεφθείσα, αιτείται πάσι το μέγα έηηος.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Νοέμβριος

Ο Άγιος Ανδρέας, ο Απόστολος, ο Πρωτόκλητος (30 Νοεμβρίου)

Ο Απόστολος Ανδρέας, ψαράς στο επάγγελμα και αδελφός του Αποστόλου Πέτρου, ήταν από τη Βηθσαϊδά της Γαλιλαίας. Επειδή κλήθηκε από τον Κύριο πρώτος στην ομάδα των μαθητών, ονομάστηκε πρωτόκλητος. Η ιστορία της ζωής του Ανδρέα μέχρι τη Σταύρωση, την Ανάσταση και την Ανάληψη του Κυρίου, υπήρξε σχεδόν ίδια με εκείνη των άλλων μαθητών.

Μετά το σχηματισμό της πρώτης Εκκλησίας, ο Ανδρέας κήρυξε στη Βιθυνία, τον Εύξεινο Πόντο, τη Θράκη, τη Μακεδονία και την Ήπειρο. Τελικά, κατέληξε στην Αχαΐα. Εκεί η διδασκαλία του καρποφόρησε και με τις προσευχές του θεράπευσε θαυματουργικά πολλούς ασθενείς. Έτσι η χριστιανική αλήθεια βρήκε μεγάλη ανταπόκριση στο λαό της Πάτρας. Ακόμα και η Μαξιμίλητα, σύζυγος του ανθυπάτου Αχαΐας Αιγεάτου, αφού τη θεράπευσε ο Απόστολος Ανδρέας από μια βαρεία αρρώστια που είχε, πίστεψε κι αυτή στο Χριστό. Το γεγονός εκνεύρισε τον ανθύπατο, ο οποίος με την παρότρυνση των ειδωλολατρών ιερέων συνέλαβε τον Ανδρέα και τον σταύρωσε σε σχήμα Χ. Το ρείψανό του έθαψε με ευλάβεια ο πρώτος επίσκοπος Πατρών Στρατοκλής.

Απολυτίκιον

Ως των Αποστόλων πρωτόκλητος και του κορυφαίου αυτάδεληφος, τον Δεσπότην των όλων Ανδρέα ικέτευε, ειρήνην τη οικουμένη δωρήσασθαι και ταις ψυχαίς ημών το μέγα έλεος.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Δεκέμβριος

Ο Άγιος Νικόλαος (6 Δεκεμβρίου)

Ο Άγιος Νικόλαος γεννήθηκε τον 3ο αιώνα μ.Χ. στα Πάταρα της Λυκίας, από γονείς ευσεβείς και πλούσιους. Σε νεαρή ηλικία έμεινε ορφανός και κληρονόμος μιας μεγάλης περιουσίας. Ο Νικόλαος, εμπνεόμενος από φιλόανθρωπα συναισθήματα, διέθετε την περιουσία του για να ανακουφίζει άπορα ορφανά, φτωχούς, χήρες, στενοχωρημένους οικογενειάρχες.

Ο Νικόλαος, μετά από ένα ταξίδι του στην Ιερουσαλήμ, χειροτονήθηκε ιερέας στα Πάταρα. Όταν απεβίωσε ο τότε Αρχιεπίσκοπος Μύρων της Λυκίας, οι επίσκοποι, δια θεϊκής αποκαλύψεως, έκαναν Αρχιεπίσκοπο τον Νικόλαο. Ως Αρχιεπίσκοπος ο Νικόλαος φρόντιζε ακόμη περισσότερο για την προστασία των φτωχών και των απόρων και έκανε πολλή θαύματα. Σημαντική ήταν και η συμμετοχή του στην Α΄ Οικουμενική Σύνοδο. Πέθανε ειρηνικά το έτος 330 μ.Χ.

Απολυτίκιον

Κανόνα πίστεως και εικόνα πραότητας, εγκράτειας διδάσκαλον, ανέδειξε σε τη ποιμνη σου, η των πραγμάτων αλήθεια, δια τούτο εκτήσω τη ταπεινώσει τα υψηλά, τη πτωχεία τα πλούσια, Πάτερ Ιεράρχα Νικόλαε, πρέσβευε Χριστώ τω Θεώ, σωθήναι τας ψυχάς ημών.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Δεκέμβριος

Τα Χριστούγεννα (25 Δεκεμβρίου)

Μετά τον Ευαγγελισμό της Παρθένου Μαρίας από τον αρχάγγελο Γαβριήλ, και ενώ πλησίαζε ο καιρός να τελειώσουν οι εννιά μήνες από την υπερφυσική σύλληψη του Χριστού, ο Καίσαρας Αύγουστος διέταξε απογραφή του πληθυσμού του ρωμαϊκού κράτους. Τότε ο Ιωσήφ, μαζί με τη Θεοτόκο, ξεκίνησαν για τη Βηθλεέμ, για να κάνουν την απογραφή εκεί. Επειδή δεν έβρισκαν κατοικία να καταλύσουν, διότι είχε μαζευτεί πολύς λαός στη Βηθλεέμ, μπήκαν σε ένα φτωχικό σπήλαιο. Εκεί η Θεοτόκος γέννησε τον Κύριο Ιησού Χριστό και σπαργάνωσε σαν βρέφος τον Κτίστη όλων. Έπειτα Τον έβαψε επάνω στη φάτνη των αλόγων ζώων.

Από τότε, όλοι οι πιστοί χριστιανοί με χαρά ψάλλουν τον ύμνο των αγγέλων εκείνης της νύκτας: “Δόξα εν ύψιστοις Θεώ και επί γης ειρήνη, εν ανθρώποις ευδοκία”. Δόξα, δηλαδή, ας είναι στο Θεό, που βρίσκεται στα ύψιστα μέρη του ουρανού και στη γη ολόκληρη, πού είναι ταραγμένη από την αμαρτία ας βασιλεύσει η θεία ειρήνη, διότι ο Θεός έδειξε την αγάπη Του στους ανθρώπους με την ενανθρώπηση του Υιού Του.

Η γιορτή των Χριστουγέννων καθιερώθηκε για πρώτη φορά την 25η Δεκεμβρίου του 397 μ.Χ. επί πατριαρχίας του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου. Κατ' έθιμο, ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων Ιουβενάγιος χώρισε τις δύο γιορτές των Φώτων και των Χριστουγέννων, οι οποίες παλαιότερα γιορτάζονταν την ίδια μέρα, δηλαδή την 6η Ιανουαρίου.

Η Εκκλησία μας γιορτάζει τη Γέννηση του Χριστού από την Υπεραγία Θεοτόκο στις 25 Δεκεμβρίου.

Απολυτίκιον

Η Γέννησίς σου Χριστέ ο Θεός ημών, ανέτειλε τω κόσμω, το φως το της γνώσεως, εν αυτή γαρ οι τοις άστροις Πατρεύοντες, υπό αστέρος επιδύσκοντο, σε προσκυνείν, τον Ήλιον της δικαιοσύνης και σε γινώσκειν εξ ύψους Άνατολήν. Κύριε δόξα σοι.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Ιανουάριος

Ο Μέγας Βασίλειος (1η Ιανουαρίου)

Ο Μέγας Βασίλειος γεννήθηκε το 329 μ.Χ. στην Καισαρεία της Καππαδοκίας. Οι γονείς του Βασίλειος (και αυτός), που καταγόταν από την Νεοκαισάρεια του Πόντου και Εμμέλεια, που καταγόταν από την Καππαδοκία, αν και κατά κόσμον ευγενείς και πλούσιοι, είχαν συγχρόνως ακμαιότατο χριστιανικό φρόνημα. Αυτοί μάλιστα έθεσαν και τις πρώτες - καθοριστικές σημασίας- πνευματικές βάσεις του Αγίου.

Με εφόδιο αυτή τη χριστιανική ανατροφή, ο Βασίλειος αρχίζει μια καταπληκτική ανοδική πνευματική πορεία. Έχοντας τα χαρίσματα της ευστροφίας και της μνήμης, κατακτά σχεδόν όλες τις επιστήμες της εποχής του. Και το σπουδαιότερο, κατακτά τη θεία θεωρία του Ευαγγελίου, που την κάνει αμέσως πράξη με την αυστηρή ασκητική ζωή του.

Ο Μέγας Βασίλειος, μετά τις πρώτες του σπουδές στην Καισάρεια και κατόπιν στο Βυζάντιο, επισκέφθηκε νεαρός ακόμα την Αθήνα, όπου επί τέσσερα χρόνια σπούδασε φιλοσοφία, ρητορική, γραμματική, αστρονομία και ιατρική, έχοντας συμφοιτητές του τον Γρηγόριο τον Ναζιανζηνό (τον θεολόγο) και τον Ιουλιανό τον Παραβάτη.

Από την Αθήνα επέστρεψε στην Καισαρεία, όπου δίδασκε τη ρητορική τέχνη. Αποφάσισε όμως να ακολουθήσει τη μοναχική ζωή. Γι' αυτό, πήγε στα κέντρα του ασκητισμού στην Αίγυπτο, Παλαιστίνη, Συρία και Μεσοποταμία για να διδαχθεί τα της μοναχικής πολιτείας. Όταν επέστρεψε, αποσύρθηκε σε μια Μονή του Πόντου, αφού πρώτα έγινε μοναχός. Εκεί ασκήθηκε με κάθε αυστηρότητα για πέντε χρόνια (357-362 μ.Χ.).

Ο Άγιος Βασίλειος έκτισε την περίφημη "Βασιλειάδα", ένα συγκρότημα Ιδρυμάτων, όπως φτωχοκομείο και άγητα, όπου έβρισκαν τροφή και περίθαλψη χιλιάδες πάσχοντες κάθε ηλικίας, γένους και φυλής. Ο Μέγας Βασίλειος, εκτός των άγητων έργων του, έγραψε και τη Θεία Λειτουργία, η οποία τελείται 10 φορές το χρόνο: την 1η Ιανουαρίου (οπότε γιορτάζεται και η μνήμη του), τις πρώτες πέντε Κυριακές της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, τις παραμονές των Χριστουγέννων και των Θεοφανείων, την Μεγάλη Πέμπτη και το Μεγάλο Σάββατο.

Στα πενήντα του χρόνια ο Μέγας Βασίλειος, εξαιτίας της ασθενικής κράσεώς του και της αυστηρής ασκητικής ζωής του, πέθανε την 1η Ιανουαρίου του 378 μ.Χ. αφήνοντας παρακαταθήκη και ιερή κληρονομιά στην ανθρωπότητα ένα τεράστιο πνευματικό έργο.

Απολυτίκιον

Εἰς πάσαν τὴν γῆν ἐξήλθεν ὁ φθόγγος σου, ὡς δεξαμένην τὸν ῥόγον σου, δι' οὐ θεοπρεπῶς ἐδογμάτισας, τὴν φύσιν τῶν ὄντων ἐτράνωσας, τὰ τῶν ἀνθρώπων ἦθη κατεκόσμησας, Βασίλειον ἱεράτευμα, Πάτερ Ὅσιε, πρέσβευε Χριστῷ τῷ Θεῷ, σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Ιανουάριος

Τα Θεοφάνεια (6 Ιανουαρίου)

Τα Θεοφάνεια είναι από τις αρχαιότερες γιορτές της Εκκλησίας μας. Άρχισε να γιορτάζεται το δεύτερο αιώνα μετά Χριστόν. Αναφέρεται δε στη φανέρωση της Αγίας Τριάδας κατά τη βάπτιση του Κυρίου μας Ιησού Χριστού στον Ιορδάνη ποταμό.

Ο Πρόδρομος Ιωάννης, μετά από θεία διαταγή, άφησε την ερημική ζωή και ήρθε στον Ιορδάνη ποταμό. Εκεί κήρυττε, εξομολογούσε και βάπτιζε. Και μια μέρα ήρθε σ' αυτόν ο Ιησούς, ο οποίος ζήτησε να βαπτισθεί. Το Πνεύμα το Άγιο πληροφορήσε τον γιο της Ελισάβετ ποιος ήταν ο Ιησούς. Έκπληκτοι τότε οι παρευρισκόμενοι βλέπουν τον επιβλητικό ασκητή και δάσκαλο να υποχωρεί με ανέκφραστη ευλάβεια και ταπείνωση μπροστά στον άγνωστο. Στην αρχή αρνείται να Τον βαπτίσει και Του λέει ότι αυτός έχει ανάγκη να βαπτισθεί από Εκείνον.

Ο Ιησούς τον πείθει να Τον βαπτίσει, διότι έτσι έπρεπε. Και τότε, στα νερά του Ιορδάνη διαδραματίζεται σκηνή μεγαλειώδης και μοναδική. Με μορφή περιστεριού το Πνεύμα το Άγιο έρχεται και κάθεται πάνω στον βαπτιζόμενο Ιησού. Και συγχρόνως, φωνή από τον ουρανό, του Πατέρα Θεού, ακούγεται να λέει: "Ούτος εστί ο Υιός μου ο αγαπητός, εν ω ευδόκησα". Με αυτόν τον τρόπο φανερώθηκε στη βάπτιση του Ιησού ο Θεός, ο τριουπόστατος, δηλαδή η Αγία Τριάδα. Η Εκκλησία μας ονόμασε τη γιορτή αυτή Θεοφάνεια.

Απολυτίκιον

Εν Ιορδάνη βαπτιζομένου σου Κύριε, η της Τριάδος εφανερώθη προσκύνησις, του γαρ Γεννήτορος η φωνή προσεμαρτύρει σοι, αγαπητόν σε Υιόν ονομάζουσα και το Πνεύμα εν είδει περιστεράς, εβεβαίου του λόγου το ασφαλές. Ο επιφανείς Χριστέ ο Θεός και τον κόσμον φωτίσας, δόξα σοι.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Ιανουάριος

Οι Άγιοι Τρεις Ιεράρχες (30 Ιανουαρίου)

Η γιορτή αυτή καθιερώθηκε περί τα τέλη του 11ου αιώνα για να σταματήσουν οι φιλονικίες σχετικά με το ποιος από τους τρεις είναι ανώτερος: ο Μέγας Βασίλειος, ο Γρηγόριος ο Θεολόγος, ή ο Ιωάννης ο Χρυσόστομος. Στα νεώτερα χρόνια καθιερώθηκε και ως γιορτή των Γραμμάτων και γενικά της Παιδείας.

Το ηθικό και πνευματικό τάλαντο του καθενός από τους τρεις αγίους δεν ήταν βέβαια εντελώς όμοιο. Φιλοσοφικότερος και αλύγιστος στην άμυνα ο Βασίλειος. Θεολογικότερος και ποιητικότερος ο Γρηγόριος. Ευγλωττότερος και ηγέτης τολμηρότατος ο Χρυσόστομος. Και οι τρεις όμως είχαν σε μεγάλο βαθμό ειλικρινή και θερμή πίστη, υπέρλαμπρη ευγλωττία, μεγάλη παιδεία, πλήρη αφοσίωση στην Ορθοδοξία, αγάπη στο ποίμνιο, αφοβία στους άρχοντες, ανεξάντλητη φιλανθρωπία, διαρκή νηφαλιότητα, άμεμπτη σωφροσύνη, συνεχή αγώνα για τη σωτηρία των ψυχών και το θρίαμβο της βασιλείας του Θεού.

Γιοτάζουμε τη μνήμη του Αγίου Ιωάννου Χρυσοστόμου την 13η Νοεμβρίου, του Αγίου Βασιλείου την 1η Ιανουαρίου και του Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου την 25η Ιανουαρίου. Τη μνήμη των Τριών Ιεραρχών γιορτάζουμε την 30η Ιανουαρίου.

Απολυτίκιον

Τους τρεις μεγίστους φωστήρας της τρισηλίου θεότητας, τους την οικουμένην ακτίσι, δογμάτων θείων πυρσεύσαντας, τους μεθιρρύτους ποταμούς της σοφίας, τους την κτίσιν πόσον, θεογνωσίας νόμασι καταρδεύσαντας, Βασίλειον τον Μέγαν και τον Θεολόγον Γρηγόριον, συν τω κλεινώ Ιωάννη, τω την γλώτταν χρυσορρήμονι, πάντες οι των λόγων αυτών ερασταί, συνεηθόντες ύμνοις τιμήσωμεν αυτοί γαρ τη Τριάδι, υπέρ ημών αεί πρεσβεύουσι.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Μάρτιος

Ο Ευαγγελισμός της Θεοτόκου (25 Μαρτίου)

Με την λέξη «Ευαγγελισμός» αναφερόμαστε στην χαρμόσυνη είδηση για τους Χριστιανούς της σύλληψης του Ιησού Χριστού, που δόθηκε από τον αρχάγγελο Γαβριήλ προς την Παρθένο Μαρία. Με τον ίδιο όρο αναφερόμαστε επίσης στην εκκλησιαστική γιορτή, που τελείται την 25η Μαρτίου προς ανάμνηση του γεγονότος αυτού. («Ευαγγελισμός» σημαίνει αναγγελία χαρμόσυνης είδησης και ετυμολογικά προέρχεται από τη σύνθεση του ευ + άγγελος = αγγέλω, μια παλαιότερη ελληνική λέξη).

Όταν η Μαρία έγινε 15 χρονών, βγήκε από τον ναό, όπου την είχαν αφιερώσει οι γονείς της. Ήταν μια εξαιρετη κόρη με όλες τις χάρες. Μια μέρα, είδε μια λάμψη να φωτίζει το σπίτι της και μπροστά της παρουσιάστηκε ένας ασπροντυμένος άγγελος κρατώντας έναν άσπρο κρίνο. Ήταν ο Αρχάγγελος Γαβριήλ, που τη χαιρέτησε με τα εξής λόγια: «Χαίρε, Κεχαριτωμένη Μαρία, Ο Κύριος είναι μαζί σου. Από όλες τις γυναίκες εσύ είσαι η πιο ευλογημένη και ευλογημένο θα είναι το παιδί, που θα φέρεις στον κόσμο.»

Η Μαρία τaráχτηκε όταν άκουσε αυτά τα λόγια, Όμως ο Άγγελος την καθυσάχασε λέγοντάς της να μη φοβάται. Της είπε ότι θα γεννήσει τον γιο του Θεού και θα του δώσει το όνομα Ιησούς. Η Μαρία ταπεινά τότε είπε: «Ας γίνει το θέλημα του Θεού.»

Αυτά τα ευχάριστα νέα, αυτή την καλή αγγελία, ονομάζουμε «Ευαγγελισμό της Θεοτόκου». *Τον Ευαγγελισμό τον γιορτάζουμε στις 25 Μαρτίου.*

Η 25η Μαρτίου δεν είναι μόνο θρησκευτική γιορτή. Είναι και εθνική γιορτή. Αυτή την ημέρα, την 25η Μαρτίου 1821, στο Μοναστήρι της Αγίας Λαύρας, ο Παλαιών Πατρών Γερμανός ύψωσε το λάβαρο της Επανάστασης και οι Έλληνες ορκίστηκαν με το σύνθημα «Ελευθερία ή θάνατος» να επαναστατήσουν εναντίον των Τούρκων, που τους είχαν σκλάβους για 400 χρόνια.

Η θρησκευτική και εθνική γιορτή, η διπλή αυτή γιορτή της 25ης Μαρτίου, γιορτάζεται απ' όλο τον Ελληνισμό με θρησκευτική ευλάβεια και εθνική υπερηφάνεια.

Απολυτίκιον

Σήμερον της σωτηρίας ημών το κεφάλαιον και του απ' αιώνος μυστηρίου η φανέρωσις, ο Υιός του Θεού Υιός της Παρθένου γίνεται και Γαβριήλ την χάριν ευαγγελίζετα. Διό και ημείς συν αυτώ τη Θεοτόκω βοήσωμεν, Χαίρε, Κεχαριτωμένη, ο Κύριος μετά σου.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Μάρτιος/Απρίλιος/Μάιος

Το Άγιο Πάσχα (Κινητή Γιορτή)

Το Πάσχα αποτελεί μαζί με τα Χριστούγεννα μία από τις μεγαλύτερες γιορτές της Χριστιανοσύνης. Αναπόσπαστο μέρος της μεγάλης αυτής γιορτής, πέρα από τα λατρευτικά τελετουργικά του θείου πάθους, αποτελούν και τα χαρακτηριστικά έθιμα του οβελία και τα κόκκινα αβγά.

Η λέξη Πάσχα προέρχεται από την Αραμαϊκή και Εβραϊκή λέξη "Πεσάχ" και "Πόσχα", που σημαίνουν "πέρασμα" και συμβολίζουν το πέρασμα του Εβραϊκού λαού από την Αίγυπτο, στην ελευθερία, προς τη γη της επαγγελίας. Η γιορτή του Πάσχα για τους Εβραίους άρχιζε το βράδυ της 14ης του μηνός Νισσάν, πριν από τη δύση του ηλίου και συνδέεται με διάφορα έθιμα. Από εκεί προέρχεται και το έθιμο του θυσιαζόμενου αμνού, με το αίμα των οποίων έβαφαν την είσοδο των σπιτιών τους, κατ' αναπαράσταση της νύχτας της εξόδου από την Αίγυπτο. Στο πασχαλινό δείπνο υπήρχαν επίσης πικρά χόρτα σε ανάμνηση της πικρίας από την δουλειά στην Αίγυπτο, οίνος, αηλιά και άζυμος άρτος σε υπενθύμιση της βιαστικής αναχωρήσεως από την Αίγυπτο.

Για τους χριστιανούς ο Χριστός πήρε τη θέση του πασχαλινού αμνού, με τη σταύρωσή του, αφού θυσιάστηκε για την ανθρωπότητα. Τα πασχαλινά κόκκινα αυγά συμβολίζουν το αίμα του Ιησού Χριστού, που έσταξε όταν τον λόγχισε ο Ρωμαίος στρατιώτης πάνω στον σταυρό.

Το τσούγκρισμα των πασχαλινών αυγών συμβολίζει την Ανάσταση του Χριστού, ενώ το αυγό συμβολίζει τη ζωή και τη δημιουργία που κλείνει μέσα του. Όταν το κέλυφος του αυγού σπάσει με το τσούγκρισμα, γεννιέται μια ζωή. Έτσι και το πασχαλινό αυγό συμβολίζει το σπάσιμο του τάφου του Χριστού και την Ανάστασή Του.

«Χριστός Ανέστη»

*Χριστός Ανέστη εκ νεκρών,
θανάτω θάνατον πατήσας
και τοις εν τοις μνήμασι ζωήν χαρισάμενος.*

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Μάρτιος/Απρίλιος/Μάιος

Ο Άγιος Γεώργιος (Κινητή Γιορτή)

Ο Άγιος Γεώργιος γεννήθηκε μεταξύ των ετών 280-285 μ.Χ., πιθανότατα στην περιοχή της Αρμενίας, από τον Έλληνα Συγκλητικό Γερόντιο, στρατηλάτη στο αξίωμα κατά τους χρόνους του αυτοκράτορα Διοκλήτιανού. Εκεί, σε ένα μοναστήρι της περιοχής, ο Άγιος δέχθηκε το Μυστήριο του Βαπτίσματος και έγινε μέλος της Εκκλησίας.

Ο πατέρας του Αγίου Γερόντιος καταγόταν από πλούσια και επίσημη γενιά της Καππαδοκίας. Σε παλαιό χειρόγραφο αναφέρεται ότι γεννήθηκε στη Σεβαστούπολη της Μικρής Αρμενίας και ότι ήταν ειδωλολάτρης πριν γίνει χριστιανός. Η σύζυγός του ονομαζόταν Πολυχρονία, ήταν χριστιανή και καταγόταν από την γνωστή Λύδδα (Διάσπολη) της Παλαιστίνης.

Οι πηγές αναφέρουν ότι η οικογένεια του Αγίου, όταν εκείνος ήταν σε μικρή ηλικία, μετοίκησε στη Λύδδα, λόγω του θανάτου του πατρός του. Σε νεαρή ηλικία ο Γεώργιος κατατάχθηκε στο Ρωμαϊκό στρατό. Διακρίθηκε για την τόλμη και τον ηρωισμό του και έλαβε το αξίωμα του Τριβούνου. Λίγο αργότερα, ο Διοκλήτιανός τον έκανε Δούκα (διοικητή) με τον τίτλο του Κόμης στο τάγμα των Ανικιών της αυτοκρατορικής φρουράς «πολιτικός πρότερον μεγαλοπρεπώς διαπρέψας, του των σχολίων μετά ταύτα πρώτου τάγματος κόμης κατ' εκλογήν προεβλήθη». Ο Άγιος Γεώργιος συνελήφθη και μαρτύρησε στις αρχές του 303 μ.Χ.

Απολυτίκιον

Ως των αιχμαλώτων ελευθερωτής και των πτωχών υπερασπιστής, ασθενούντων ιατρός, βασιλέων υπέρμαχος, Τροπαιοφόρε Μεγαλομάρτυς Γεώργιε, πρέσβευε Χριστώ τω Θεώ, σωθήναι τας ψυχάς ημών.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Μάιος

Οι Άγιοι Κωνσταντίνος και Ελένη (21 Μαΐου)

Ο Μέγας Κωνσταντίνος γεννήθηκε το 274 μ.Χ. Πατέρας του ήταν ο Κωνσταντίνος ο Α΄, ο Χλωρός, και μητέρα του η Ελένη από το Δρέπανο της Βιθυνίας.

Ο Κωνσταντίνος από 18 χρονών έγινε στρατιωτικός και χάρη στην ανδρεία του, τιμήθηκε με τα ανώτατα αξιώματα του στρατού. Ήταν αυτός, που με το χριστιανικό σταυροειδές λάβαρο με το ελληνόγραμμα "Εν Τούτω Νίκα", κατατρόπωσε τα στρατεύματα του Μαξεντίου και έπειτα του Λικινίου. Επίσης, ήταν ο πρώτος αυτοκράτορας, που ευνόησε την χριστιανική Εκκλησία μετά από τρεις αιώνες ανελέητου διωγμού.

Ο Κωνσταντίνος μετέφερε την πρωτεύουσα του κράτους του στο αρχαίο βυζάντιο, όπου εκεί έκτισε τη βασιλική των πόλεων, την Κωνσταντινούπολη. Στο τέλος, ο Κωνσταντίνος αξιώθηκε και του Αγίου Βαπτίσματος και αμέσως μετά είπε: «σύμφωνα με το λόγο της αλήθειας, ξέρω ότι είμαι μακάριος, τώρα έχω γίνει άγιος της αθανάτου ζωής, τώρα έχω πιστέψει πώς έλαβα το θείο φως».

Ο Μέγας Κωνσταντίνος πέθανε σε ηλικία 63 ετών (21 Μαΐου 337). Η δε μητέρα του Ελένη, η οποία συνορτάζεται με το γιο της, ήταν αυτή που βρήκε τον Τίμιο Σταυρό στους Αγίους Τόπους και έδωσε στο Μέγα Κωνσταντίνο την πρόπουσα διαπαιδαγώγηση. Άληωστε, και ο ίδιος την τίμησε, όταν στη μεγάλη πηλασία της Κωνσταντινούπολης έκτισε δύο στήλες, μία δική του και μία της Ελένης που έφερε την επιγραφή: «Εις Άγιος, εις Κύριος Ιησούς Χριστός, εις δόξαν Θεού Πατρός, Αμήν».

Απολυτίκιον

Του Σταυρού σου τον τύπον εν ουρανῷ θεασάμενος και ὡς ο Παύλος την κλήσιν οὐκ ἐξ ἀνθρώπων δεξάμενος, ο ἐν Βασιλεύσιν Ἀπόστολός σου Κύριε, Βασιλεύουσαν πόλιν τῆ χειρὶ σου παρέθετο, ἠν περισώζε δια παντός ἐν εἰρήνῃ, πρεσβείαις τῆς Θεοτόκου, μόνη Φιλάνθρωπε.

Απολυτίκιον

Πρώτος πέφηνας, ἐν Βασιλεύσι, θεῖον ἔδρασμα, τῆς εὐσέβειας ἀπ' οὐρανοῦ δεδεγμένος, τὸ χάρισμα ὅθεν Χριστοῦ τὸν Σταυρόν ἐφάνερωσας και τὴν Ὀρθόδοξον πίστιν ἐφήπῃωσας. Κωνσταντίνε Ἰσαπόστολε, σὺν Μητρὶ Ελένῃ θεόφρονι, πρεσβεύσατε ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Ιούνιος

Η Ανάληψη του Ιησού Χριστού (Κινητή Γιορτή)

Ο Χριστός, μετά την Ανάστασή Του, δεν εγκατέλειψε αμέσως τον κόσμο, αλλά συνέχισε για σαράντα ημέρες να εμφανίζεται στους μαθητές Του. Αυτές οι μεταναστάσιμες εμφανίσεις Του προς τους μαθητές του είχαν πολύ μεγάλη σημασία. Έπρεπε οι δύσπιστοι και φοβισμένοι μαθητές να βιώσουν το γεγονός της Ανάστασης του Διδασκάλου τους.

Την τεσσαρακοστή ημέρα, σύμφωνα με το Ευαγγέλιο του Λουκά, ο Κύριος «εξήγαγε έξω έως τη Βηθανία», τους μαθητές του, στο όρος των Έλαιών, όπου συνήθως προσευχόταν. «Και αφού σήκωσε τα χέρια του, τους ευλόγησε». Και «ευλογώντας τους, εκωρίσθηκε απ' αυτούς και εφέρετο πρὸς τα πάνω, στον ουρανό» μέχρι που τον έχασαν από τα μάτια τους. Μετά, αφού Τον προσκύνησαν, επέστρεψαν στην Ιερουσαλήμ με χαρά μεγάλη και έμεναν συνεχώς στο ναό υμνολογώντας και δοξολογώντας τον Θεό.

Η Ανάληψη του Ιησού Χριστού αποτελεί αναμφίβοτα το θριαμβευτικό πέρας της επί γης παρουσίας Του. Ο Χριστός «ανελήφθη εν δόξη» για να επιβεβαιώσει τη θεία ιδιότητά Του στους μαθητές Του. Για να τους στηρίξει περισσότερο στον τιτάσιο πραγματικά αγώνα, που Εκείνος τους ανάθεσε, δηλαδή τη συνέχιση του σωτηριώδους έργου Του για το ανθρώπινο γένος.

Απολυτίκιον

Ανελήφθης εν δόξη, Χριστέ ο Θεός ημών, χαροποιήσας τους μαθητάς, τη επαγγελία του Αγίου Πνεύματος, βεβαιωθέντων αυτών διά της ευλογίας, ότι συ ει ο Υιός του Θεού, ο ηυτρωτής του κόσμου.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Ιούνιος

Της Πεντηκοστής / Του Αγίου Πνεύματος (Κινητή Γιορτή)

Το Άγιο Πνεύμα είναι το τρίτο πρόσωπο της Αγίας Τριάδας. Καθοδηγεί τους Χριστιανούς στη ζωή αυτή με τη Θεϊκή σοφία και τους γεμίζει με την ίδια δύναμη που είχε και ο Ιησούς, για να εκπληρώσουν το έργο που ο ίδιος ο Ιησούς Χριστός ανέθεσε στην Εκκλησία Του. Το Άγιο Πνεύμα εστιάζει σε κάποιον άληθον και όχι στον εαυτό Του. Όπως τα μάτια του σώματός μας μέσα από τα οποία βλέπουμε τα φυσικά πράγματα γύρω μας, έτσι το Άγιο Πνεύμα μάς δείχνει τον Χριστό - Αυτόν, μέσα από τον οποίο όλη η ζωή φαίνεται κάτω από ένα καινούργιο φως. Η Αγία Γραφή δηλώνει ξεκάθαρα πως ο τριουπόστατος Τριαδικός Θεός ενεργεί σαν μία οντότητα. Έτσι θα πρέπει να φανταστούμε ότι ενεργεί και η Αγία Τριάδα (Πατέρας, Υιός και Άγιο Πνεύμα).

Σε όλη τη διακονία Του επάνω στη γη, ο Ιησούς βασιζόταν απόλυτα στο Άγιο Πνεύμα. Πριν το Άγιο Πνεύμα έρθει επάνω Του στον Ιορδάνη ποταμό, ποτέ δεν κήρυξε ή δεν έκανε κάποιο θαύμα. Μετά την βάπτισή Του, ό,τι έκανε ο Ιησούς, ήταν με τη δύναμη του Αγίου Πνεύματος. Όταν έφτασε ο χρόνος να αφήσει τους μαθητές Του, υποσχέθηκε πως από τον ουρανό θα τους έστειλε το Άγιο Πνεύμα, για να είναι ο Παράκλητος, ο βοηθός τους που θα τους προμηθεύει ότι χρειάζονται για τις πνευματικές τους ανάγκες. Αυτή η υπόσχεση εκπληρώθηκε την ημέρα της Πεντηκοστής, όταν όλοι βαπτίσθηκαν με το Άγιο Πνεύμα.

Η γιορτή του Αγίου Πνεύματος είναι κινητή. Πέφτει πάντοτε Δευτέρα, επτά εβδομάδες μετά το Πάσχα.

Απολυτίκιον

*Ευλογητός ει Χριστέ ο Θεός ημών, ο πανσόφους τους αθιείς αναδείξας,
καταπέμψας αυτοίς το Πνεύμα το Άγιον, και δι' αυτών την Οικουμένην
σαγηνεύσας, φιλήνθρωπε, δόξα σοι.*

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Ιούνιος

Οι Απόστολοι Πέτρος και Παύλος (29 Ιουνίου)

Ο Απόστολος Πέτρος

Ο Πέτρος καταγόταν από τη Βηθσαϊδά της Γαλιλαίας και ήταν γιος του Ιωνά, αδελφού του Αποστόλου Ανδρέα του Πρωτόκλητου. Ο Πέτρος και ο Ανδρέας ήταν ψαράδες στη λίμνη Γεννησαρέτ. Όταν ο Ιησούς έφθασε στη λίμνη της Γεννησαρέτ συνάντησε τους δύο αδελφούς Πέτρο και Ανδρέα, οι οποίοι έριχναν τα δίχτυα τους. Αμέσως μετά το κάλεσμα τους από το Χριστό, άφησαν τα δίχτυα και τις οικογένειές τους και τον ακολούθησαν.

Ψαράς στο επάγγελμα, ο Πέτρος ήταν τύπος αυθόρμητος, ορμητικός, και τη ζωή του κοντά στο Χριστό τη μαθαίνουμε από τα τέσσερα Ευαγγέλια, ενώ την αποστολική του δράση, από τις πράξεις των Αποστόλων. Έγραψε και δύο Καθολικές Επιστολές, με τις οποίες προτρέπει τους χριστιανούς να μείνουν άγρυπνοι και προσεκτικοί.

Μετά την Ανάληψή του Κυρίου, ο Πέτρος, δίδαξε το Ευαγγέλιο στην Ιουδαία, στην Αντιόχεια, στον Πόντο, στη Γαλιλία, στην Καππαδοκία, στην Ασία και στη Βιθυνία. Κατά την παράδοση (που σημαίνει ότι δεν είναι απόλυτα ιστορικά διασταυρωμένο) έφτασε μέχρι την Ρώμη, όπου επί Νέρωνος (54 – 68 μ.Χ.) υπέστη μαρτυρικό θάνατο. Τον σταύρωσαν χιαστί, δηλαδή με το κεφάλι προς τα κάτω.

Ο Απόστολος Παύλος

Ο Σαούη ή Paulus γεννήθηκε στην Ταρσό της Κιλικίας μεταξύ 5 και 15 μ.Χ. Οι γονείς του ήταν Ιουδαίοι. Η ανατροφή του ήταν αυστηρή μέσα στο θρησκευτικό Ιουδαϊκό κύκλο. Σπούδασε τον Νόμο στην Ιερουσαλήμ, κοντά στον Γαμαλιήλ τον Πρεσβύτερο. Διδάχτηκε όμως την ελληνική γλώσσα και φιλοσοφία. Αναδείχτηκε δε σε φανατικό διώκτη του χριστιανισμού και στο μαρτύριο του Στέφανου ήταν ο νέος που κρατούσε τα ρούχα των λιθοβολιστών.

Ο Παύλος δεν ανήκε στην ομάδα των δώδεκα Αποστόλων. Δεν γνώρισε τον Κύριο όσο ζούσε στη γη, αλλοίως ο Χριστός αποκαλύφτηκε αργότερα σε αυτόν. Καθώς πλησίαζε τη Δαμασκό, όπως ο ίδιος διηγείται, ξαφνικά κατά το μεσημέρι άστραψε γύρω του δυνατό φως από τον ουρανό. Έπεσε κάτω και άκουσε μια φωνή να λέει: «Σαούη, Σαούη γιατί με καταδιώκεις;» Εκείνος απάντησε: «Ποιος είσαι, Κύριε;» Η φωνή είπε: «Εγώ είμαι ο Ιησούς ο Ναζωραίος, που εσύ τον καταδιώκεις.» Ο Σαούη τότε ρώτησε: «Τι να κάνω, Κύριε;» Ο Κύριος απάντησε: «Σήκω και πήγαινε στη Δαμασκό. Εκεί θα μάθεις όλα όσα σου όρισε ο Θεός να κάνεις».

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Στη Δαμασκό συνάντησε κάποιον Ανανία, που του είπε πως ο Θεός των πατέρων τους τον διάλεξε να γνωρίσει το θέλημά του και να ακούσει τη φωνή Του από το ίδιο του το στόμα. Κατόπιν ο Ανανίας του είπε να βαφτιστεί και να καθαριστεί από τις αμαρτίες του. Ο Σαούη, γνωστός ως Απόστολος Παύλος πια, άρχισε να κηρύττει ότι ο Ιησούς είναι ο Υιός του Θεού.

Μετά τριετή παραμονή στην περιοχή της Δαμασκού, ο Παύλος έρχεται στην Ιερουσαλήμ για να γνωρίσει τον Πέτρο. Εκεί συναντά και τον Ιάκωβο "τον αδελφόν του Κυρίου". Οι Πράξεις μάς πληροφορούν ότι ο Βαρνάβας συνόδευσε τον Παύλο κατά τη γνωριμία του με τους χριστιανικούς κύκλους της Ιερουσαλήμ.

Η Εκκλησία μας χαρακτήρισε τον Απόστολο Παύλο ως τον «Πρώτον μετά τον Ένα», δηλαδή τον σημαντικότερο άνδρα επί γης μετά τον Χριστό. Ο μέγας αυτός Απόστολος των Εθνών προσέφερε στην Εκκλησία του Χριστού τις πιο ανεκτίμητες υπηρεσίες της ιστορίας Της! Αυτός είναι ο ουσιαστικός θεμελιωτής Της στα έθνη, ως τα πέρατα της οικουμένης.

Ο Απόστολος Παύλος υπέστη μαρτυρικό θάνατο (χωρίς να είναι απόλυτα ιστορικά διασταυρωμένο) δι' αποκεφαλισμού στη Ρώμη.

Απολυτίκιον

Οι των Αποστόλων πρωτόθρονοι και της οικουμένης διδάσκαλοι, τω Δεσπότη των όλων πρεσβεύσατε, ειρήνην την οικουμένην δωρήσασθαι και ταις ψυχές ημών το μέγα έλεος.

ΕΝΟΤΗΤΑ 13η | Θρησκευτικές Γιορτές και Έθιμα

Αύγουστος

Η Κοίμηση της Θεοτόκου/Της Παναγίας (15 Αυγούστου)

Η Παναγία Μαρία, η μητέρα του Κυρίου Ιησού Χριστού, είδε τα θαύματά του και άκουσε τη διδασκαλία Του. Ένοιωσε τα Άγια Πάθη και το Σταυρικό Του θάνατο. Έζησε τη χαρμόσυνη Ανάσταση και την ένδοξη Ανάληψη του Κυρίου.

Όταν ήρθε η ώρα να φύγει από αυτή τη ζωή, ο Κύριος την ειδοποίησε πως θα την έπαιρνε κοντά του. Η Παναγία προσευχήθηκε, ευχαρίστησε το Θεό και ετοιμάστηκε για το ταξίδι προς την αιώνια ζωή. Φωτεινά σύννεφα έφεραν τους Αποστόλους κοντά της και η μητέρα του Χριστού παρέδωσε την άγια ψυχή της στον Υιό και Θεό της.

Οι Απόστολοι κήδεψαν το σώμα της σε τάφο στη Γεσθημανή. Όταν την Τρίτη ημέρα μετά την ταφή της Θεοτόκου, οι Απόστολοι πήγαν στον τάφο της να προσκυνήσουν, τον βρήκαν αδειανό. Το άγιο σώμα της Μητέρας του Χριστού είχε πλείον μεταβεί στους ουρανούς.

Το θάνατο της Θεοτόκου η Εκκλησία μας τον ονομάζει «Κοίμηση». Την Κοίμηση της Θεοτόκου γιορτάζουμε στις 15 Αυγούστου. Από την 1η Αυγούστου μέχρι την παραμονή της γιορτής, κάθε απόγευμα, γίνονται ειδικές λειτουργίες στις εκκλησίες, που ονομάζονται «παρακλήσεις». Στις παρακλήσεις παρακαλούμε την Παναγία, τη Μητέρα του Ιησού Χριστού, να μας προστατεύει και να μεσιτεύει στον μονογενή Υιό της να μας δίνει υγεία και να μας φυλάει από κάθε κακό.

Πολλές γυναίκες, αλλιά και άνδρες, έχουν το όνομα της Παναγίας (Μαρία, Μάριος, Παναγιώτα, Παναγιώτης). Επίσης πολλές εκκλησίες έχουν το όνομα «Κοίμηση της Θεοτόκου». Της Παναγίας, στις 15 Αυγούστου, γίνονται πανηγύρια σε πολλά μέρη της Ελλάδας.

Απολυτίκιον

Εν τη γεννήσει την παρθενίαν εφύλαξας, εν τη κοιμήσει τον κόσμον ου κατέλιπες Θεοτόκε μετέστης προς την ζωήν, Μητηρ υπάρχουσα της ζωής και ταις πρεσβείαις ταις σαις ηυτρουμένη, εκ θανάτου τας ψυχάς ημών.